

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 332/2021-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Lašákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky spoločnosti [REDACTED], právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou RELEVANS s. r. o., Dvořákovo nábrežie 8A, Bratislava, IČO 47 232 471, v mene ktorej koná advokát JUDr. Tomáš Bardelčík, PhD., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 10/2018 z 28. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Obdo 10/2018 z 28. decembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplatenia sumy 3 067 647,68 eur s príslušenstvom od spoločnosti [REDACTED] (ďalej aj „MOL“ alebo „žalovaná“). Nárok na náhradu ušlého zisku vznikol sťažovateľke v dôsledku porušenia povinnosti žalovanej vyplývajúcej z § 118 ods. 1 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“).

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že svoj nárok si uplatnila v dvoch konaniach. V oboch konaniach požadovala abstraktný ušlý zisk podľa § 381 Obchodného zákonníka. V konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 32 Cb 424/2005 požadovala časť ušlého abstraktného zisku v sume zodpovedajúcej zhodnoteniu 5,14 % ročne, táto časť bola sťažovateľka právoplatne priznaná. Sťažovateľka uviedla, že rozhodnutie vymáhať svoje nároky v dvoch konaniach urobila v záujme „čo najrýchlejšieho vymoženía aspoň minimálnej časti nároku.“

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 27 Cb 106/2007 z 26. marca 2009 (ďalej len „prvý rozsudok okresného súdu“) zaviazal MOL zaplatiť sťažovateľke žalovanú sumu s príslušenstvom, ako aj trovy právneho zastúpenia. Žalovaná podala proti prvému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Cob 255/2009 zo 16. marca 2010 tak, že prvý rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie s odôvodnením, že výška ušlého zisku nebola zo strany okresného súdu posúdená v intenciách § 127 Občianskeho súdneho poriadku, ale len na základe listinných dôkazov bez náležitého odborného posúdenia.

4. Okresný súd, riadiac sa rozsudkom odvolacieho súdu, nariadil v ďalšom konaní znalecké dokazovanie. Znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline č. 283/2011 bol okresnému súdu doručený 30. novembra 2011.

Po doplnení dokazovania okresný súd rozhodol medzitýmny rozsudkom č. k. 27 Cb 106/2007-1699 z 31. marca 2014 (ďalej len „medzitýmny rozsudok“) tak, že základ nároku sťažovateľky proti žalovanej na náhradu škody za porušenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona o cenných papieroch je dôvodný.

Proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 8 Cob 216/2014-1971 zo 7. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že medzitýmny rozsudok okresného súdu potvrdil.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala spoločnosť MOL dovolanie, ktorého dôvodnosť vyvodila z § 420 písm. d) Civilného sporového poriadku [ďalej len „CSP“ (vo veci sa už prv právoplatne rozhodlo)] a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (odklon od judikatúry dovolacieho súdu a právna otázka ešte nebola v praxi riešená).

Prekážku rozsúdenej veci videla žalovaná v tom, že o sume ušlého zisku už bolo právoplatne rozhodnuté v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 32 Cb 424/2005. Celkovú sumu ušlého zisku v tomto konaní stanovila sťažovateľka investovaním na finančnom trhu Slovenskej republiky so zhodnotením minimálne 5,14 % p. a., čo zodpovedá sume miery výnosnosti zo štátnych pokladničných poukázok emitovaných v Slovenskej republike, hoci by bola mohla žiadať zhodnotenie vo výške 15 % p. a., čo zase zodpovedá investovaniu na akciových trhoch v okolitých štátoch v Európe. Spoločnosť MOL ako dovolateľka v tejto súvislosti zdôraznila, že žalobkyňa (sťažovateľka, pozn.) odôvodňuje sumu uplatneného nároku na náhradu ušlého zisku tým, že poškodení akcionári mohli zhodnotiť tie isté peňažné prostriedky aj investovaním na akciových

trhoch v okolitých štátoch v Európe, na ktorých mohli dosiahnuť mieru zhodnotenia minimálne 15 % p. a. V súvislosti s prekážkou *res iudicata* žalovaná poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 58/1998 z 27. októbra 1998.

Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] žalovaná odôvodnila rovnako rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 58/1998 z 27. októbra 1998, pokiaľ krajský súd na toto publikované rozhodnutie neprihliadol ani nevysvetlil vo svojom rozhodnutí, prečo sa od neho odklonil.

Napokon žalovaná namietala, že právna otázka, ktorá nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], súvisí s aplikáciou abstraktného ušlého zisku podľa § 381 Obchodného zákonníka. V prvom rade žalovaná namietala, že § 381 Obchodného zákonníka sa viaže na porušenie zmluvnej povinnosti, teda v tomto prípade, keď došlo k porušeniu zákonnej povinnosti, nie je možné uplatňovať si abstraktný ušlý zisk. Žalovaná zároveň namietala, že v konaní nebolo primeraným spôsobom prihliadnuté v nadväznosti na určenie abstraktného zisku „na okruh podnikania, v ktorom poškodená strana podniká“. Podľa názoru žalovanej pojem spravidla dosahovaný zisk nie je možné chápať ako priemerný zisk zistiteľný z historických štatistických údajov, ale ako zisk, ktorý by poškodená osoba dosiahla s pravdepodobnosťou blížiacou sa istote, pretože ide o štandardný zisk, ktorý dlhodobo dosahovali obvyklí obchodní partneri vo vzájomných obchodných vzťahoch s určitou pravidelnosťou. Napokon žalovaná nesúhlasila s tým, že konajúce súdy určili podmienky obdobné podmienkam porušenej zmluvy tak, že pre účely aplikácie § 381 Obchodného zákonníka určili investície na akciových trhoch (konkrétne podmienky investícií obdobné investíciám poškodených akcionárov do akcií emitenta [REDACTED]).

6. Najvyšší súd o dovolaní rozhodol napadnutým uznesením tak, že rozsudok krajského súdu v spojení s medzitýmnym rozsudkom okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd vo vzťahu k námietke *res iudicata*, resp. k procesnej vade v zmysle § 420 písm. d) CSP uviedol: «*V tomto konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27Cb/106/2007 si žalobca uplatnil voči žalovanému náhradu „zvýšnej časti“ abstraktného ušlého zisku, ktorý nebol uplatnený v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I pod spis. zn. 32Cb/424/2005 s odôvodnením, že s omeškaním vyplatené peňažné prostriedky od žalovaného mohol investovať nielen do štátnych poštových poukážok, ale aj do akcií emitenta [REDACTED], resp. do akciových trhov s akciovým indexom nárastu zhodnotenia v okolitých štátoch Európskej únie vo výške 15 % per annum (oproti výnosnosti pokladničných poukážok vo výške 5,14 % per annum).*

1. Dovolací súd konštatuje, že pri hypotéze založenej na investovaní včas nevyplatených prostriedkov do štátnych pokladničných poukážok, dochádza k spotrebovaniu týchto nevyplatených peňažných prostriedkov a nie je ich možné opätovne zhodnotiť investíciou do akcií. Z uvedeného dôvodu sa javí, že základ konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 32Cb/424/2005 je totožný so základom konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 27Cb/106/2007, nakoľko pri rovnakých skutkových tvrdeniach sa vychádza z hypotézy

investovania totožných nevyplatených peňažných prostriedkov od žalovaného za obdobie od 01.07.2003 do 30.01.2004. Úlohou súdu prvej inštancie preto v ostatnom konaní bude ustáliť predmet konania, ktorý je založený ušlým ziskom, ktorý mal vzniknúť opätovným investovaním do akcií za peňažné prostriedky, ktoré boli už investované skôr, a to do štátnych pokladničných poukázok.»

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vyvodenému z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, zohľadňujúc dovoláciu argumentáciu žalovanej, najvyšší súd tento dovolací dôvod neposudzoval a v tomto odkázal na závery o posúdení dovolania podľa § 420 písm. d) CSP.

Dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, že právna otázka správnej aplikácie abstraktného ušlého zisku nebola v praxi dovolacieho súdu riešená, vyhodnotil najvyšší súd ako prípustné. Po definovaní jednotlivých kategórií o náhrade škody najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *«Za ušlý zisk teda nemožno považovať hypotetický ušlý zisk, ktorý nemá žiadny konkrétny preukázateľný základ. Ušlý zisk je teda stratou konkrétnej, reálnej a preukázateľnej príležitosti zhodnotenia majetku, avšak len za predpokladu, že pravdepodobnosť dosiahnutia zisku u poškodeného je s ohľadom na existujúce okolnosti toho-ktorého konkrétneho prípadu vysoko pravdepodobná až blížiac sa k istote (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/319/2008, 1Cdo/76/2008). Pokiaľ žalovaný nepreukáže existenciu týchto okolností a výšku ušlého zisku, ktorý mohol pri bežnom chode vecí očakávať, nemôže byť v konaní úspešný.*

Špecifikom pri uplatňovaní ušlého zisku v obchodnoprávných vzťahoch je to, že poškodený si môže namiesto ušlého zisku podľa § 379 Obchodného zákonníka uplatniť tzv. abstraktný (obyvklý) zisk podľa § 381 Obchodného zákonníka, t. j. zisk dosahovaný spravidla v poctivom obchodnom styku za podmienok obdobných podmienkam porušenej zmluvy v okruhu podnikania, v ktorom podniká. Ušlý zisk sa týmto zákonným vymedzením člení na „skutočne“ ušlý zisk a „abstraktný“ ušlý zisk.

Uplatnenie abstraktného ušlého zisku je alternatívou uplatnenia zisku skutočne ušlého, ustanovené zákonodarcom v záujme uľahčenia dôkaznej pozície poškodeného pre prípad, že preukázanie skutočne ušlého zisku je pre poškodeného nemožné alebo mimoriadne ťažké. Ustanovenie § 381 Obchodného zákonníka má zabezpečiť pre poškodeného v prípadnom súdnom konaní procesnú (dôkaznú) výhodu, čím posilňuje reparačnú funkciu náhrady škody... Dôkazné bremeno vo veci preukázania abstraktného ušlého zisku zaťažuje rovnako ako u ušlého zisku poškodeného. Súčasťou dôkazného bremena je popri preukázaní výšky obyvkého zisku tiež preukázanie, že by určitý zisk bo! dosiahol, nebyť škodovej udalosti, pretože v prípade, že by zisk nebol dosahoval, nárok na náhradu abstraktného ušlého zisku nemá.

Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že ušlý zisk nemožno založiť na hypotetických možnostiach aké obchody by boli bývalí uskutočnené alebo by teoreticky prichádzali do úvahy. Musí byť pri uplatnení tohto právneho inštitútu preukázané, že k uzavretiu obchodov by skutočne došlo, nebyť škodovej udalosti, t. j. porušenia povinnosti škodcom. V opačnom prípade by išlo o fiktívny základ náhrady ušlého zisku a len o predpokladaný podnikateľský zámer.»

Podľa názoru najvyššieho súdu § 381 Obchodného zákonníka uľahčuje iba spôsob výpočtu pri určení celkovej sumy abstraktného ušlého zisku, ktorého sumu vo forme skutočne ušlého zisku je možné zistiť iba obťažne, resp. vôbec. Na záver teda najvyšší súd zhodnotil, že konajúce súdy „... posudzovali v predmetnom spore uplatnený nárok poškodeného (žalobcu) v zmysle aplikácie § 381 Obchodného zákonníka o náhrade abstraktného ušlého zisku pri porušení povinností

vyplývajúcich zo zákona o cenných papieroch škodcom (žalovaným), pričom základ abstraktného ušlého zisku a následne aj jeho suma, vychádza z hypotetických predpokladov a teoretických úvah, čo je v rozpore s právnym inštitútom náhrady abstraktného ušlého zisku, ktorého aplikácia je prípustná výlučne za situácie, kedy má poškodený nárok na skutočne ušlý zisk, avšak so zjednodušeným spôsobom výpočtu v abstraktnej (obvyklej) rovine. Nesprávne tak medzitýmnym rozsudkom konajúce súdy dospeli k záveru, že základ nároku je daný.“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentovala v dvoch líniách. Vo vzťahu k posúdeniu otázky prekážky rozsúdenej veci sťažovateľka namietala, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je zmätočné a nepreskúmateľné. Uvedené vlastnosti napadnutého uznesenia sťažovateľka videla najmä v tom, že najvyšší súd nevyslovil jasným spôsobom, či dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. d) CSP je alebo nie je prípustné, ale iba vyjadril určité pochybnosti. Navyše pokiaľ podľa najvyššieho súdu existuje v konaní prekážka *res iudicata*, bolo jeho povinnosťou konanie zastaviť. Sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla: „Dovolací súd môže ukladať záväzné pokyny a názory nižšiemu súdu do ďalšieho konania len vo vzťahu k vadám, ktoré prípustne a dôvodne namietol dovolateľ v dovolaní a vo vzťahu ku ktorým najvyšší súd zrušil napadnutý rozsudok.“

Ďalšiu argumentačnú líniu predstavovala otázka výkladu § 381 Obchodného zákonníka najvyšším súdom, ktorý sťažovateľka považuje za ústavne nekonformný. V nadväznosti na závery najvyššieho súdu sťažovateľka argumentovala: „Z povahy burzových obchodov vyplýva, že je nemožné, aby poškodení akcionári alebo ktokoľvek iný, kto obchoduje na akciových trhoch, mohol preukázať s pravdepodobnosťou blízkou istote, aký konkrétny burzový obchod by uskutočnil v hypotetickej situácii, že by nedošlo k porušeniu a peniaze z povinnej ponuky by dostal 1. júla 2003, a nie až 31. januára 2004.“ Podľa názoru sťažovateľky je neprijateľné, aby poškodení akcionári museli najskôr preukázať, že k uzavretiu obchodov by došlo, nebyť škodovej udalosti.

Najvyšší súd vyložil § 381 Obchodného zákonníka tak, že je nutné, aby poškodený najprv preukázal, akú zmluvu (či obchod) by uzavrel (s pravdepodobnosťou blížiacou sa istote), a až následne môže požadovať ušlý zisk spravidla dosahovaný za podmienok obdobných takejto zmluve, resp. obchodu. Sťažovateľka však s touto konštrukciou najvyššieho súdu nesúhlasí a tvrdí: «... § 381 neviaže obvyklý zisk na „podmienky porušenej zmluvy“. Relevantné sú teda podmienky zmluvy, ktorú poškodený skutočne uzavrel a vo vzťahu ku ktorej došlo k porušeniu. A nie podmienky zmluvy, ktorú by poškodený uzavrel v hypotetickej situácii, že k porušeniu by nedošlo.»

Sťažovateľka považuje výklad § 381 Obchodného zákonníka najvyšším súdom za v rozpore so zmyslom inštitútu náhrady škody a v rozpore so základnou spravodlivosťou, ako aj v rozpore so samotným textom analyzovaného ustanovenia.

8. V závere sťažovateľka uviedla, že pokyny obsiahnuté v napadnutom uznesení najvyššieho súdu považuje za protiústavné z dôvodu prekročenia právomoci najvyššieho súdu, nejasné a vzájomne rozporné: «Nižšie súdy a aj strany mali predmet oboch konaní ustálený. Jediný kto má pochybnosti o predmete konania, je najvyšší súd. Tieto pochybnosti sú však len dôsledkom nesprávneho

pochopenia inštitútu abstraktného ušlého zisku. Najvyšší súd sa mylne domnieva, že hoci Creditor uplatňuje abstraktný ušlý zisk, aj tak musí preukázať, do čoho by poškodení akcionári skutočne investovali nevyplatené peniaze. Pokynom, že prvoinštančný súd má „ustáliť predmet konania“, potom zrejme myslí, že prvoinštančný súd má zisťovať, do čoho by poškodení akcionári skutočne investovali nevyplatené peniaze nebyť porušenia. Ak zistí, že by ich skutočne investovali do ŠPP (pozn. štátne pokladničné poukážky), mal by zrejme dospieť k záveru o prekážke res iudicata.»

Podmienkou uplatňovania abstraktného ušlého zisku nie je podľa jej názoru preukázanie skutočne ušlého zisku: „Creditor nemá povinnosť tvrdiť ani preukazovať, do čoho by poškodení akcionári investovali peniaze. Creditor mal právo si vybrať, či bude tvrdiť alebo preukazovať abstraktný alebo skutočne ušlý zisk.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Jadrom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo pripustené dovolanie a rozhodnutia pôvodne rozhodnuté v prospech sťažovateľky boli zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

10. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sťažovateľky smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktoré nie je konečným rozhodnutím vo veci, ústavný súd po rozhodnutí vo veci sp. zn. II. ÚS 105/09 *mutatis mutandis* zastáva názor, podľa ktorého ak jeho rozhodovacia prax v minulosti spravidla neprípúšťala preskúmavanie rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorými boli zrušené v odvolacom konaní rozsudky prvostupňových súdov, s poukazom na to, že takéto rozhodnutie odvolacieho súdu nie je „konečným“ rozhodnutím vo veci a sťažovateľka má v každom prípade možnosť domáhať sa na ústavnom súde ochrany základných práv a slobôd podaním ústavnej sťažnosti proti konečnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré vzíde z konania nasledujúceho po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, je namieste na tomto názore zotrvať, avšak v záujme poskytnutia účinnej ochrany základným právam účastníkov civilného sporového konania nie bezvýhradne (m. m. III. ÚS 686/2017, II. ÚS 101/2019, III. ÚS 400/2020).

11. Prípady hodnými odlišného prístupu sú najmä prípady takých zrušujúcich rozhodnutí, ktorými bolo porušené základné právo sťažovateľa ústavne procesného charakteru. Odmietnutím preskúmania ústavnosti postupu dovolacieho súdu a napravenia jeho pochybenia tohto druhu by bol totiž účastník vystavený v nasledujúcom konaní v niektorých prípadoch neodstrániteľným následkom aplikácie záväzného právneho názoru, ktorý je poznačený porušením ústavne procesných práv. Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený dovolacím súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavne procesných práv účastníkov takéhoto konania (m. m. III. ÚS 46/2013).

12. Takto formulovaný a postupne sa stabilizujúci názor (napr. aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 285/2010, II. ÚS 387/2010, III. ÚS 508/2011, III. ÚS 686/2017, II. ÚS 101/2019) si pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto veci vyžaduje, aby ústavný súd skúmal, či právny názor vyslovený dovolacím súdom v napadnutom uznesení kladie v celej jeho šírke na ďalšie rozhodovanie v sťažovateľkinej veci záväzné požiadavky vedúce k porušeniu ňou označených práv, ktoré by pri prípadnom neskoršom ústavnosúdnom prieskume meritórneho rozhodnutia už neboli odstrániteľné.

13. Vychádzajúc z týchto úvah, posudzoval ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia, pretože i uznesenie dovolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Aj rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým sa odvolacie i prvoinštančné rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, musí dosahovať takú kvalitu odôvodnenia, aká preň vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tiež jeho výrok musí mať potrebný právny základ v ustanoveniach nielen procesného, ale i hmotného práva, ako aj náležitú oporu v odôvodnení. Nerešpektovanie najmä týchto požiadaviek by pri neskoršom ústavnosúdnom prieskume meritórnych rozhodnutí všeobecných súdov vo veci samej už nebolo napraviteľné. Ústavný súd skúmal i to, či postup dovolacieho súdu má pre sťažovateľku v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavnosúdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia neodstrániteľné následky.

14. V prerokúvanej veci ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť stabilnú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (m. m. II. ÚS 423/2018).

15. Sťažovateľka síce ústavnou sťažnosťou napadla odôvodnenie kasačného uznesenia najvyššieho súdu, avšak v ústavnej sťažnosti predniesla svoju rozsiahlu analýzu § 381 Obchodného zákonníka a vlastný pohľad na jeho aplikáciu.

16. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, keď sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Naopak, ak všeobecný súd rešpektuje kautely určujúce minimálnu mieru racionality a konzistencie

skutkovej a právnej argumentácie, nepatrí do právomoci ústavného súdu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov, resp. posudzovanie skutkového stavu ako správne zisteného všeobecným súdom.

17. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je hranične ústavne udržateľné. Najvyšší súd sa síce dovolacím dôvodom zaoberajúcim sa otázkou možnej existencie prekážky rozsúdenej veci zaoberal, no jeho závery v tejto časti odôvodnenia nie sú celkom presné a určité. Na druhej strane je potrebné zdôrazniť, že pochybnosti najvyššieho súdu v tejto otázke neboli tými, pre ktoré boli rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu zrušené. Napokon aj sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že otázkou možnej prekážky *res iudicata* sa súdy v predchádzajúcich štádiách konania už zaoberali a túto aj posúdili. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že túto otázku MOL nastolil už v odvolaní proti prvému rozsudku okresného súdu.

18. Nosným dôvodom zrušenia rozhodnutí krajského súdu a okresného súdu bola z pohľadu najvyššieho súdu právna otázka súvisiaca s aplikáciou abstraktného ušlého zisku, resp. najvyšší súd nepovažoval za dostatočne preukázané, že poškodená sťažovateľka má skutočne nárok na ušlý zisk. Použitie § 381 Obchodného zákonníka najvyšší súd pripustil len pre spôsob výpočtu ušlého zisku, avšak až po dostatočnom preukázaní samotného nároku naň.

Aj z rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 195/2015 z 29. marca 2017 vyplýva, že za ušlý zisk nemožno považovať hypotetický ušlý zisk, ktorý nemá žiadny konkrétny preukázateľný základ. Ušlý zisk je stratou konkrétnej, reálnej a preukázateľnej príležitosti zhodnotenia majetku, no len za predpokladu, že pravdepodobnosť dosiahnutia zisku u poškodeného je s ohľadom na existujúce okolnosti toho-ktorého konkrétneho prípadu vysoko pravdepodobná, ba až blížiaci sa k istote. Aj v prípade ušlého zisku musí ísť o ujmu, ktorá už nastala, a nie ujmu, ktorá by hypoteticky mohla vzniknúť v budúcnosti.

Uvedená hypotetickosť síce nemôže byť sama osebe okolnosťou vylučujúcou nárok poškodenej na náhradu ušlého zisku, je však potrebné, aby poškodená preukázala určitý stupeň pravdepodobnosti, že očakávaná jej zisku boli skutočne dôvodné. V sťažovateľkinom prípade najvyšší súd tvrdí, že táto pravdepodobnosť musí byť vysoká, blížiaci sa k istote. Podľa názoru ústavného súdu prísna požiadavka preukázania miery pravdepodobnosti dosiahnutia zisku súvisí aj s tým, že sťažovateľka svoj nárok na ušlý zisk uplatnila v dvoch samostatných konaniach. V tomto kontexte nie je možné považovať závery najvyššieho súdu za celkom nelogické. Napokon je potrebné uviesť, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyslovenými závermi nespochybnil možnosť poškodenej vybrať si možnosť uplatnenia abstraktného ušlého zisku alebo skutočne ušlého zisku, no iba v intenciách výpočtu konkrétnej sumy ušlého zisku.

19. Porušenie zákona, resp. jeho nesprávny výklad nemajú automaticky za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Na to, aby bol konštatovaný zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, musí pochybenie súdu presahovať intenzitu „nezákonnosti“. Musí ísť o také závažné chyby, v ktorých dôsledku už nebude existovať garancia, že daný proces vyústi (resp. má potenciál vyústiť) do spravodlivého usporiadania vzťahov medzi jeho stranami (IV. ÚS 79/2020, III. ÚS 400/2020).

20. Vo veci sťažovateľky nejde o prípad vyslovenia takého záväzného právneho názoru dovolacím súdom, ktorým by bolo vopred záväzne predurčené rozhodnutie okresného súdu o merite právnej veci sťažovateľky spôsobom, ktorý by v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavnosúdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia mal neodstrániteľné následky. Z uvedeného teda vyplýva, že okresný súd je oprávnený v ďalšom konaní vec korigovať sám v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov podľa čl. 15 CSP (porovnaj IV. ÚS 79/2020, bod 20.1).

21. Na základe uvedeného nejde o prípad napĺňajúci predpoklady odôvodňujúce výnimočne preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré nie je konečnej povahy. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením označených práv sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní žalobkyne v ústavnoprávne relevantnej intenzite, odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu